

debatt

Kultur- og debattredaktør Hilde Sandvik
debatt@bt.no – telefon 55 21 46 08 (10.00-11.30)
Redaksjon: Ingvild Sæterstøl, Egil Horne Mikkelsen og Aslaug Eide.

Fattig og rik

Ei natt nyleg fekk eg lite sova. Såg slik eit stygt program på TV 2 same kvelden. Ei indisk mor og guten hennar selde blommar med håp om eit fattig måltid til kvelds. Ikkje kvar dag rakk det til mat før dei la seg på eit teppe med alt sitt bu i eit knytte under hovudet.

Konkurranse over alt i handelslivet! Mora hadde den trua at dersom ho ofra håret sitt til eit tempel, ville ho få eit betre liv. På tempelet vart håret hennar barbert vekk, ikkje klypt. Håret måtte ofrast hundre prosent. Skal tru om ho skjønna at ho var første ledet i ein handel?

Tempelet selde håret hennar til oppkjøpar og fekk vel nokre slantar for det. Men så kjem storkapitalen inn. Hår frå indiske kvinner er blitt etterspurd vare mellom dei rike. Oppkjøparar og mellommenn leverer i tonnevis til motebutikkar, og frisørsalongar tener grovt på å pynta håret til kvinner med det barberte, indiske håret. Såg også ei norsk jente som synt seg fram for spegel og familie med hår som var gjort langt og lekkert med håret frå ei indisk kvinne.

Kva så med den indiske mora og guten hennar? Dei står vel der med blomedisken sin og håpar på litt mat før dei kan leggja seg på teppa sine for kvelden. Mora med snau-raka skulle i solsteiken. Men millionane kling i kassa hjå mellommenn, motehus og frisørsalongar.

Pengar, religion og makt over menneska har alltid arbeidd godt saman. Eg skjemest over å høyra til mellom den rike delen av menneskeslekta. GUNNAR SOGNEFEST, ULVIK

Hvem er markedet?

Språkbruken kamouflerer ofte realiteter. I media snakkes det om at Hellas skylder penger, at EU er i en krise eller for eksempel at markedet er urolig.

Men hvem er Hellas, EU og markedet?

Det er ikke den vanlige greker som har brukt for mye penger, som har ansvar for uføret landet har kommet i.

Det er ikke den vanlige EU-borger som har forårsaket krisen. Tvert imot er EU-systemet så toppstyrt og udemokratisk at folk flest i dette systemet har et passivt forhold til det. De er tvunget til å forholde seg til det som innbyggere i ulike EU-stater, men med liten innvirkning på toppbyråkratene i Brussel.

Markedet beskrives i media som et dyr vi må passe oss for. «Markedet er urolig eller nervøst» er uttrykk som brukes. Men markedet er det området der store kjøp og salg av varer, aksjer og verdipapirer skjer. Markedet er rikfolk og spekulanters tumleplass.

Egentlig er dette pengefolkenes krise, i Hellas, EU og på alle markedsplasser. De er nå redde for å miste pengene sine og prøver å velte regningen over på lønnsstakerne på ulike måter.

KNUT LINDTNER, MEDLEM I BEVEGELSEN FOR SOSIALISME (BFS)

Hva sier Wilhelmsen nå? Var det ikke han som skrev i BT at ingen vet hva kronisk utmattelsessyndrom er? Nylig publiserte studier av ME fortjener en kommentar.

ME er fortsatt en gåte

ME

Ingvard Wilhelmsen, professor ved Institutt for indremedisin, Universitetet i Bergen Haraldsplass Diakonale Sykehus

JEG VI BERØMME legene Fluge og Mella ved Haukeland Universitetssykehus for en fin studie om effekten av antistoffet Rituximab ved ME.

Studien følger strenge vitenskapelige kriterier og viser at medisinen har god effekt, om enn forbigående. Pasientene ble tilfeldig plassert i to grupper som enten fikk aktiv medisin eller kun saltvann i to infusjoner. Av de 15 pasientene som fikk aktiv behandling ble 10 mye bedre, 67 prosent mot kun 2 av 15 i kontrollgruppen, 13 prosent. Bedringen kom etter 2-7 måneder og vedvarte i 25 uker.

MEN ER ME-GÅTEN nå løst? Dessverre ikke. Vi vet ennå ikke hva som forårsaker tilstanden. Dette er ikke første gang man finner effekt av behandling.

Grunnen til at helsemyndighetene har anbefalt kognitiv terapi ved ME er ikke en forutinntatt holdning om at dette er en psykosomatisk lidelse, men fordi mange studier har vist god effekt av denne behandlingen. I en studie i 1996 var bedringsprosenten ved kognitiv terapi 73 prosent, 22 av 30 pasienter, mot bare 27 prosent hos dem som fikk vanlig oppfølging.

DEN SENESTE STORE studien ble publisert i det meget anerkjente tidsskriftet The Lancet i mars 2011. Studien omfattet 641 pasienter med ME, som ble tilfeldig fordelt til fire grupper. I den gruppen som fikk kognitiv terapi ble 87 av 148 pasienter, 59 prosent, mye bedre.

FORSKNING

Kåre Rommetveit, Bergens Forskningsstiftelse, Bergens medisinske forskningsstiftelse og Stiftelsen Kristian Gerhard Jebsen

STATSRÅD TORA Aasland hadde i BT 28. oktober et svar til redaktør Landros kommentarartikkel om årets forskningsbudsjett. Nå er Landro i stand til å svare for seg selv, men statsrådets utsagn knyttet til gaveforsterkningsordningen kan ikke stå uimotsagt.

Aasland stiller her spørsmål ved om «det er heldig at private givere i praksis foretar forskningsprioriteringene».

Spørsmålet er relevant nok, men i den sammenheng det her fremstår avslører det nok

HARD NØTT: ME-gåten er fortsatt et uløst mysterium, selv om ny forskning tar oss ett steg nærmere svaret, skriver Ingvard Wilhelmsen. COLOURBOX

At slike funn ikke blir mottatt med samme entusiasme i ME-foreningen som Fluge og Mellas studie kan man undre seg over, hvis man vil.

Hvordan kan man forklare at to så forskjellige behandlinger som Rituximab og kognitiv terapi begge har god effekt? At 33 prosent av pasientene som fikk Rituximab ikke ble bedre tyder på at ME er en heterogen pasientgruppe, hvor forskjellige faktorer samspiller.

En enkeltfaktor er antakelig ikke nok til å forårsake et så massivt sykdomsbilde som ME, men hos noen pasienter kan immunologiske mekanismer være betydningsfulle.

DET ER VANLIG i kliniske studier at en del pasienter i kontrollgrup-

pen også blir bedre. I Fluge og Mellas studie er denne prosenten lav, kun 13 prosent. Dette tyder på at man kan ha lykket i å inkludere pasienter hvor somatiske faktorer spiller en viktig rolle.

I løpet av de tre årene som fulgte etter infusjonen, fikk 8 av de 10 som ble bedre tilbakefall. Man kan håpe at tilbakefallsprosenten kan reduseres med et mer intensivt infusjonsregime, men det vet vi ikke. Som ellers i vitenskapen må vi forholde oss til det vi vet, ikke det vi tror.

SELV OM antistoffet Rituximab skulle vise seg å ha god effekt

i større studier, kan man ikke konkludere med at ME er en autoimmun sykdom, like lite som effekten av kognitiv terapi viser at det er en psykisk lidelse.

Etter min mening bør vi glede oss over alle som blir bra av ME, uansett metode. Foreløpig mangler vi biologiske markører som kan identifisere hvilke pasienter som vil ha nytte av

Rituximab og hvilke som vil ha best nytte av kognitiv terapi. Studien til Fluge, Mella og medarbeidere kan vise seg å være en viktig brikke i puslespillet, men bildet er fortsatt uklart.

Vi må forholde oss til det vi vet, ikke det vi tror

Statsråd Aaslands bekymringer

en gang at forslaget om å fjerne gaveforsterkningene ikke er basert på en forståelse av hvordan ordningen virker og på hvilken måte de private gavene støtter opp om norsk forskning. Utsagnet innebærer også en oppfatning av de private givernes intensjoner som det ikke finnes dekning for.

JEG UTTALER MEG her på bakgrunn av inngående kjennskap til tildelinger til norsk forskning fra fem stiftelser, som i løpet av inneværende år har bevilget ca. 140 millioner kroner til forskningsformål. Samtlige stiftelser har som grunnleggende prinsipp den spleiselagstenkningen som statsråden selv tidligere har forfektet.

Dette innebærer også at de faglige prioriteringene er et ansvar institusjonene selv står for. Fagmiljøene bestemmer hvilke områder de vil satse på. Stiftelsenes bidrag har så bestått i å støtte opp om valg som institusjonene selv har foretatt. At stiftelsene i neste omgang har valgt ut de mest støtteverdige prosjektene og kandidatene på grunnlag av allment aksepterte faglige vurderinger, er i samsvar med forskningsmiljøenes egne normer og prosedyrer.

Fra mottakerne av disse tildelingene er tilbakemeldingen at dette er forskningsmidler som gir større frihetsgrader og mer langsiktighet for fagmiljøene enn de fleste offentlige finansieringsordninger.

GIVERNE HAR fastsatt at deres innsats skal gå til å støtte for eksempel marin/maritim forskning eller medisinsk forskning, selv om enkelte av stiftelsene også har tildelinger som er åpne for søkere innen alle universitetenes fagområder. Om det er denne type prioriteringer statsråden er bekymret for, er det virkelig grunn til å være betenkt over de begrunnelser regjeringen måtte ha for de foreslåtte endringene.

Statsråd og regjering burde vært mer opptatt av å prioritere langsiktighet og kvalitet i norsk forskning, og å opprettholde gaveforsterkningsordningen som et godt virkemiddel!